

Els parònims

Cal no confondre la *perfidia* i la *porfídia*, mots que podem considerar parònims, que vol dir que es pronuncien —i s'escriuen, és clar— gairebé igual. El primer d'aquests dos substantius, *perfidia*, designa —recordem-ho— «traïdoria per part d'algú envers qui hi confia», «malignitat freda», és a dir, una qualitat negativa, i en canvi, el seu parònim, *porfídia*, significa «obstinació posada a aconseguir alguna cosa, a fer-se donar la raó», que no es pot dir que sigui cap qualitat de què ningú s'hagi d'avergonyar. No sembla, doncs, que els significants d'aquests dos mots presentin cap punt de contacte i si hi ha qui confon els termes és a causa, sens dubte, de la paronímia.

La confusió que sovint es produeix entre *perfidia* i *porfídia* s'estén també als adjectius corresponents: el que correspon al primer és *pèrfid* i el corresponent al segon és *porfidiós*. *Pèrfid*, doncs, equival més o menys a *traïdor*, *caragirat*, *matvat*, i *porfidiós* és el sinònim de *tossut*, *tenaç*, *obstinat*. Aquest fet, volem dir, aquesta divergència de forma entre *pèrfid* i *porfidiós*, revestint com revesteixen els substantius corresponents una forma tan semblant, no ha d'estranyar gens. Cal recordar que hi ha noms derivats d'adjectius i adjectius derivats de noms. *Perfidia* és un nom derivat de l'adjectiu *pèrfid*, talment com els noms

eficàcia, *modèstia* i *ortodoxa* són derivats, respectivament, dels adjectius *eficac*, *modest* i *ortodox*, mentre que *porfidiós* és un adjectiu derivat del nom *porfídia*, talment com els adjectius *anguniós*, *rancuniós* i *protèrvios* són els derivats dels noms *angúnia*, *rancúnia* i *protèrvia*, respectivament.

Ara: s'esdevé algun cop que hom se serveix de la forma *perfidiós*, que fa difícil de discernir el significat que hom li atribueix, perquè al fet que podria ésser fàcilment considerat un mot híbrid, l'encreuament de *pèrfid* i *porfidiós*, s'afegeix la confusió que hem dit que sovint es produeix entre *perfidia* i *porfídia*. Convé aclarir, doncs, que si bé aquest objectiu, *perfidiós*, no figura recollit ni al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana, que admeten només *pèrfid*, no es pot pas dir, en realitat, que sigui rebutjable: si més no, el mateix Fabra, a la Gramàtica catalana de 1956, al capítol dedicat a la formació de mots (pàg. 131), admet *perfidiós* com a derivat de *perfidia*, talment com *misèriós* i *avariciós*, derivats de *misèria* i *avarícia*, que al seu torn provenen de *miser* i *avar*. Cal fer, doncs, entre *perfidiós* i *porfidiós*, la mateixa distinció que entre *perfidia* i *porfídia*, sense oblidar, però, la forma *pèrfid*, que és la més normal per al primer cas.